ANUL XXV.—No. 66.—Vineri 9 Martie 1907.—

5 bani în România.—10 bani în străinătate

ABONAMENTE
ROMÂNIA: STRĂINĂTATE
L 4.65 3 luni 10 lei
„ 9.15 6 luni 20 „
„ 18. Un an 40 „
Abonaţii primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR" colorat

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

ANUNCIURI
Pag. III
Linia corp 7 Bani 40
Pag IV „ 20
Inserţii şi reclame
1,25 linia

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
— 11, Strada Brezoianu 11, Bucureşti —

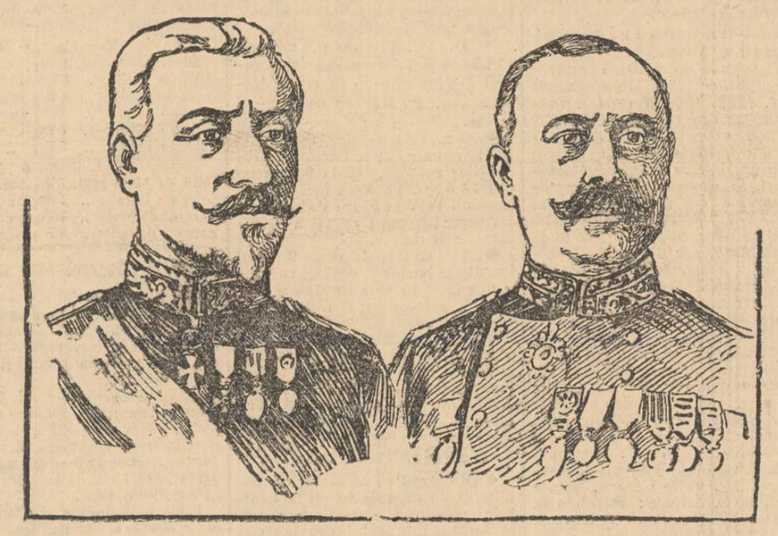

Amiralul francez Manceron şi comandantul Adigard. — (Vezi explicaţia

Calendar pe anul 1907

Ortodox

Joi, 8 Martie. — Sf. Teofilact mărturisitorul

Catolic

Joi, 21 Martie.—Benedict

Răs. soarelui 6,20. Ap. soar. 6,26

Bucureşti 8 Martie.

EXPLOZIILE CAZANELOR DE ABURI

Asupra acesteĭ chestiuni, pe care ne-am crezut datori s'o ridicăm în urma atâtor nenorociri întâmplate, am primit de la diferiţi cititori ai ziarului nostru o sumă de scrisori, îndemnându-ne a stărui pentru ca autorităţile în drept să ia măsuri de siguranţă.

In această din urmă privinţă, un cititor al nostru, care semnează „Un vechiu cazangiu", face următoarele propuneri:

Să se creeze la ministerul industrieĭ un biuroŭ de control pe lângă care să se ataşeze inspectori recrutaţi din mecanicĭ rutinaţi, cu multă practică în conducerea cazanelor şi a maşinelor de vapori. Aceştĭ inspectori, plătiţi de Stat, să fie numiţi pe regiuni şi să aibă dreptul şi datoria a inspecta fabricele, uzinele şi atelierele, a examina şi personalul conducător al acestora din punctul de vedere al aptitudineĭ.

Inspectorii să fie obligaţi ca cel puţin odată pe lună să inspecteze fabricele, uzinele şi atelierele unde se lucrează cu cazane şi maşinĭ de vapori şi în caz de neregulĭ să raporteze biuroului central.

Fie-care proprietar de maşinĭ şi cazane de vapori să ţie un registru în care să se treacă numărul cazanuluĭ, data fabricaţiuniĭ, presiunea indicată în atmosfere (rece) cât şi cu ce presiune lucrează.

In această condică să fie obligat proprietarul a nota starea cazanuluĭ când a fost curăţat şi spălat — aceasta în fie-care lună — dacă a fost reparat în timpul de la o inspecţie la alta, de cine s'a făcut reparaţia şi dacă după reparaţie cazanul a fost supus la presiune hidraulică. Tot în această condică va nota şi inspectorul în ce stare se găseşte cazanul saŭ maşina, dându-şi părerea dacă trebue vre-o reparaţiune.

Nicĭ un proprietar să nu poată angaja (fie la treerat fie la stabilimente industriale) atât mecanic cât şi fochiştĭ, până ce nu va aviza biuroul de control de la minister pentru ca mecanicĭ şi fochiştiĭ să fie supuşĭ la examen.

Supunem celor în drept aceste propuneri.

DIN ANGLIA

(Corespondenţă part. a ziarului «Universul»)

Londra, 4 Martie.

Toastul lord-majorului pentru împăratul Wilhelm

Erĭ s'a serbat printr'un banchet solemn a 89 aniversare a societăţeĭ germane de bine-facere de aici. Membriĭ ambasadeĭ germane şi ai consulatuluĭ eraŭ cu toţiĭ presenţi, după aceea eraŭ representanţi ai ambasadeĭ austro-ungare şi ai consulatuluĭ general. Foarte bine representată era colonia germană, dar eraŭ şi mulţi din colonia austro-ungară şi amicĭ englezĭ ai societăţiĭ.

Preşedintele, lord-major Sir William Purdie Trelvar, a ridicat mai întâiŭ un toast pentru regele Eduard. Muzica militară intonă imnul englez, acompaniată de întreaga asistenţă.

După aceea lordul major ridică un toast pentru împăratul Germanieĭ declarând că ţine de o mare onoare de a fi preşedinte al acestuĭ banchet. El îşĭ aduse aminte de primirea călduroasă care s'a făcut împăratuluĭ Wilhelm cu ocazia viziteĭ sale de la 1891 în Londra şi se va bucura foarte mult de a vedea iarăşĭ pe împăratul Germanieĭ. El, în calitate de căpetenie a Metropoleĭ Angliei, se simte îndreptăţit a zice că monarchul va avea o primire în adevăr regală.

Asistenţa isbueni în aplauze frenetice. Muzica intonă imnul german „Die Wacht am Rhein.

Tot cu acel entusiasm a fost primit şi toastul primarului pentru împăratul Francisc Iosif. Muzica intonă imnul austriac „Gott erhalte" !.

După aceea vorbi ambasadorul Germanieĭ contele Wolff-Metternich.

Lansarea unuĭ noŭ cuirasat

Duminecă trecută s'a lansat pe apă noul încrucişător „Indomitable", care a fost construit în şantierul societăţiĭ Fairfield din Glasgow. La banchetul ce s'a dat după ceremonia lansăriĭ pe apă, preşedintele societăţeĭ Sir William Pearce, ţinu un discurs zicând între altele că noul cuirasat însemnează un colosal progres în arta nautică.

Actul botezuluĭ a fost săvârşit de marchiza de Breadalvane.

Vaporul-cuirasat „Indomitable" are un deplasament de 17.250 tone, turbinele sale desvoltă 41.000 puteri de caĭ şi iuţeala sa este calculată la 25 noduri pe oră.

El are o lungime de 530 picioare, o lăţime de 78 picioare şi o adâncime medie de 76 picioare, prin urmare este cel maĭ mare şi maĭ accelerat încrucişător din lumea întreagă. Vaporul acesta a costat vre-o 44 mil. de franci.

West.

Către preşedinţiĭ băncilor populare rurale

Casa centrală a băncilor populare a trimis următoarea importantă circulară, asupra căreia atragem toată băgarea de seamă a conducătorilor băncilor populare sătesci precum şi a numeroşilor noştri cititorĭ sătenĭ:

Domnule preşedinte,

Este viue încă în mintea d-voastră amintirea sfaturilor pacinice, ce prin congresele, circulările şi prin personalul eĭ de control, Casa centrală v'a dat de aproape patru anĭ de zile.

Ştiţi că în tot-d'a-una v'am sfătuit să învăţaţi pe sătenĭ să caute îmbunătăţirea soarteĭ lor în muncă şi economie.

Ştiţi de asemenea că în tot-d'a-una şi pretutindenĭ v'am spus că violenţa este calea cea maĭ rea pentru a ajunge la desrobirea economică şi că numaĭ prin linişte şi prin respectarea ordineĭ publice, băncile vor putea să propăşească şi să dea roadele ce ţara aşteaptă de la dênsele.

Faţă de răscoalele ce aŭ isbucnit în nordul Moldoveĭ, facem apel la D-voastre ca să puneţi în practică sfaturile pe carĭ neîncetatvi le-am dat.

Credem că numaĭ propovăduind sătenilor să fie liniştiţi şi să se abţină de la acte de răsvrătire, Băncile populare vor putea să se arate demne de încrederea ce lumea a pus într'însele şi demne de direcţiunea ce le-a dat'o Casa lor Centrală.

Iată de ce contăm pe D-voastră, ca prin autoritatea ce aveţi, prin prestigiul ce băncile exercită în comune, să îndemnaţi pe locuitorĭ la linişte, să le explicaţi cum prin asemenea mijloace, îngreuează soarta lor şi ameninţă viitorul însăşi al băncilor.

In deosebi ne adresăm vouă, învăţătorĭ şi preoţi, carĭ prin munca voastră aţi întemeiat şi condus până aci Băncile populare, şi vă îndemnăm ca în aceste momente grele să vă arătaţi demnĭ de sarcina ce vi s'a încredinţat, dând pretutindenĭ pilda cea bună, răspândind în tot locul pacea şi ordinea.

Să ştiţi că în puterea voastră stă să dovediţi tuturora, că Băncile populare sunt, în satele noastre, focare de lumină, carĭ în vremurĭ grele ştiŭ să lumineze pe ceĭ ce apucă pe căĭ greşite şi să'ĭ readucă pe calea cea dreaptă.

Casa centrală v'a dat destule dovezĭ de părintească eĭ îngrijire. Nicĭ odată nu s'a dat în lături, când a fost vorba să vă sprijinească saŭ să lupte pentru binele sătenilor.

Nu uitaţi că pe cale pacinică şi prin cererile ce aţi făcut caseĭ centrale, aţi dobândit deja legea societăţilor cooperative, legea obştiilor sătesci, scutirĭ de patentă şi alte numeroase foloase carĭ aŭ îmbunătăţit soarta sătenilor.

Aşa că şi de data aceasta sătenii ar fi putut să se adreseze prin bănci, Caseĭ centrale, dacă aveaŭ vr'o cerere dreaptă de făcut, ca să o cercetăm şi s'o supunem celor în drept.

Răsvrătindu-se, eĭ îngreunează Caseĭ centrale putinţa de a-ĭ sprijini.

Prin urmare ea este în drept acum să ceară de la d-voastră să-ĭ arătaţi că v'aţi folosit de sfaturile eĭ, şi să'ĭ înlesniţi prin purtarea d-voastre în momentele de faţă să lupte şi în viitor cu aceeaşĭ autoritate, pentru binele sătenilor.

Consiliul de administraţie: Emil Costinescu, preşedinte; Dimitrie S. Nenişescu, Toma Cămărăşescu, Vintilă I. C. Brătianu, Paul Brătăşanu, G. Stere, T. Emandi, V. C. Vârnav, Gr. G. Cantacuzino, Barbu Catargi şi Dimitrie Brezeanu, membriĭ; Duca, director general; F. Enescu, subdirector general.

Un bal românesc la Viena

(Coresp. particulară a ziarului «Universul»)

Viena, 5 Martie 1907.

Sosind pentru prima dată la Viena, prin Staatsbahnhof, mi-am îndreptat paşiĭ spre marele hotel „Belvedere" din apropiere, unde spre bucuria mea am găsit în persoana restauratoruluĭ acestuĭ otel, pe un voinic şi amabil român transilvănean anume Gheorghe David, din comuna Caţa, care împreună cu amabila sa soţie a oferit d-luĭ primar Cantacuzino, cu ocaziunea viziteĭ făcută primaruluĭ vienez— buchetul din partea meseriaşilor români—m'a primit într'un mod foarte călduros, încât din primul moment m'am aflat acolo tocmaĭ ca şi acasă.

Am găsit pe toţĭ ocupaţĭ cu pregătirile pentru primul bal al muncitorilor români, al căruĭ club îşĭ are sediul în acest restaurant.

Balul a avut loc Sâmbătă 3 c., în vastul local al restaurantuluĭ, a cărui sală era frumos decorată, cu drapeluţe austriace şi române.

Un mare număr de doamne şi d-şoare drăguţe şi vesele aŭ fost înconjurate de dansatorĭ din toate clasele societăţeĭ, români şi nemţi.

Armonia generală până în zorile zileĭ n'a fost turburată de nimic, şi toţĭ participanţiĭ s'aŭ despărţit dorind a se putea întruni cât se poate maĭ curând la o a doua asemenea petrecere.

Pe lângă fruntaşiĭ colonieĭ române din Viena, ca d-niĭ colonel Alexandru Lupu, consilierul Morariu, d-riĭ Popovicĭ, Sturdza şi alţiĭ, am văzut funcţionarĭ, studenţi, ofiţerĭ, sub-ofiţerĭ, soldaţi, comercianţi şi meseriaşĭ românĭ.

Toate diferenţele societăţeĭ dispăruse şi toţĭ s'aŭ simţit ca un singur corp român.

Bucătăria a fost excelentă şi aşa de eftină, că chiar şi punga cea maĭ slabă şi-a putut satisface gustul.

O frumoasă tombolă, bine aranjată, a încheiat petrecerea. Intrarea nu s'a plătit, şi sala ca şi iluminatul aŭ fost oferite în mod gratuit din partea amabiluluĭ restaurator român. Spesele s'aŭ achitat din partea oaspeţilor.

Gheorghe Curăsatului.

O CUGETARE PE ZI

Prudenţa e norma tutulor virtuţilor, ochiul sufletului, arta vieţeĭ. E cu neputinţă să trăim voioşĭ dacă nu vom avea prudenţă.

Mişcarea studenţească

Un grup de studenţi universitarĭ din Capitală a publicat următorul manifest:

Fraţi români,

Moldova e în plină răscoală. Ţărănimea luptă, cu ultima energie ce le-o dă disperarea, pentru pământ, pământ pe care din moşĭ, strămoşĭ l'aŭ apărat cu preţul vieţeĭ lor.

Noĭ, studenţimea universitară nu putem sta indiferentă, faţă de starea de nevoĭ a ţăranuluĭ. Ne mişcăm, facem întruniriĭ; cu toate acestea, prin violenţele noastre nu-ĭ vom fi de niciĭ un folos.

Trebue, şi e de datoria noastră, să facem totul, ca să liniştim pe ţăraniĭ răsculaţi şi să le vedem nevoile lor şi numaĭ astfel vom putea să nu dăm armă acelora carĭ caută ca din chestiunea ţărănească să facă speculaţiuniĭ politice orĭ antisemitism.

Nu prin anarchie, nu prin violenţe, devastăriĭ şi sânge ţăranul va fi salvat, va avea starea îmbunătăţită. Pământul pe care-l cere şi pe care are dreptul de a-l cere nu-l poate avea de cât prin blândeţe.

Nu devastând, nu prădând locuinţele streinilor cărora li s'a dat ospitalitatea vom putea îmbunătăţi soarta ţăranuluĭ.

Să nu ne grăbim de a aduce acuzăriĭ unora şi altora, să nu ne dedăm la acte violente de natură a compromite demnitatea şi sfinta noastră cauză. Să luptăm pacinic spre a da ţăranuluĭ dreptul său. Să mergem acolo unde firea luĭ blajină nu a maĭ putut răbda. Să cercetăm, să-ĭ vedem durerile, şi din cercetările noastre va eşi lumină.

Un grup de studenţi universitarĭ

Amiralul francez Manceron şi comandantul Adigard

— Vezi ilustraţia —

Dăm azi ca ilustraţie portretele amiraluluĭ Manceron, şeful uneĭ diviziĭ navale franceze din Marea Mediterană, şi a căpitanuluĭ Adigard, comandantul cuirasatuluĭ „Iena", care a explodat în portul Toulon. Cel dintâiŭ a fost rănit la frunte, iar cel din urmă a fost găsit carbonizat sub dărâmăturile uneĭ cabine.

Mişcarea ţăranilor

din Moldova de sus

(Prin poştă de la corespondenţiĭ noştri particularĭ)

Panica la Hârlău

Hârlău, 6.—După cum am arătat în corespondenţele mele anterioare, populaţiunea evreiască d'aci e foarte neliniştită, aşteptându-se la desordinĭ de felul celor petrecute în oraşele învecinate.

Această nelinişte a fost micşorată întru cât-va prin faptul că de erĭ a sosit în oraşul nostru reg. 8 călăraşĭ. Pe de altă parte, poliţia locală lucrează cu mult tact spre a nu lăsa să se repete aci ceia ce s'a petrecut în Podul-Iloaeĭ, Tg.-Frumos şi Botoşani.

Se părea chiar că oraşul a reintrat în liniştea-ĭ obicinuită. Iată însă că un noŭ cas vine să producă o spaimă de moarte în tot oraşul. Către seară se lăţise svonul că ţăraniĭ din Cotnarĭ şi Bădenĭ, în numĕr de vre-o câte-va miĭ, vin spre oraş, spre a produce desordine.

O panică de nedescris se produse atunci în tot oraşul; toate prăvăliile aŭ fost închise, iar aceĭ din locuitorĭ carĭ se maĭ aflaŭ în stradă, alergaŭ care maĭ de care spre casă, spre a-şĭ asigura puţinul lor avut. Prin case, mamele plângeaŭ şi copiiĭ ţipaŭ.

D. Al. Gheorghiu, şeful poliţieĭ, sfătui lumea să fie liniştită, căcĭ nu se va întâmpla nimic, totul reducându-se la un svon neîntemeiat.

Ce se întâmplase ? Un numĕr de 5 studenţi universitarĭ din Iaşi aŭ sosit la Bădenĭ, venind din Cotnarĭ, spre a studia cauza care a provocat mişcarea ţăranilor. Un om care-care, venind din Bădenĭ, a lansat în oraş svonul că ţăraniĭ s'aŭ răsculat. De aci toată spaima.

S'aŭ luat imediat toate măsurile, trimiţându-se patrule la toate barierele; iar un escadron a plecat la Bădenĭ, spre a vedea dacă într'adevĕr ţăraniĭ s'aŭ revoltat. Poliţia, pe de altă parte, a avizat telefonic pe inspectorul respectiv despre sosirea studenţilor. In acest interval s'a reîntors excadronul de soldaţi din Bădenĭ, unde nimic anormal nu s'a petrecut.

Devastările din Buhuşĭ

Piatra-N., 6.—La 7 seara m'am înapoiat din Buhuşĭ, unde am anchetat marile răscoale petrecute acolo. Iată amănuntele culese la faţa loculuĭ:

De câte-va zile sătenii de aci sunt în agitaţie împreună cu ceĭ din com. învecinate. Semnalul răscoaleĭ l'aŭ dat aseară când un mare numĕr de târgoveţi s'aŭ dus la arendaşul Istrate care, nefiind acasă, s'aŭ mulţumit să vocifereze spărgându-ĭ geamurile. In corpore aŭ pornit la arendaşul de păduri Michel Leibu, aŭ spart uşile, l'aŭ scos afară ducându-l la primărie unde a fost silit să semneze un contract că le dă lemnele maĭ eftin. L'aŭ pus apoĭ în libertate ducându-se la curtea mareluĭ rabin Friedman, ameninţându-l dacă nu va interveni ca arendaşiĭ să le dea pământul maĭ ieftin. Populaţia începu să fie cuprinsă de spaimă.

Autorităţile din Piatra trimiseră cu un tren special o comp. de soldaţi.

La vederea armateĭ sătenii s'aŭ maĭ liniştit. Numeroase familiĭ evreeştĭ, între carĭ şi rabinul a plecat la Piatra. Insă astă-zi dimineaţă târgoveţii începură din noŭ să se agite. Ecitaţia era mare. La ora 12 veniră din Costişa 300 sătenĭ carĭ se asociară cu târgoveţii şi în strigăte porniră pe str. Mare, unde s'aŭ dedat la devastare.

In special magazinele d-lor M. Siegler, M. Esrig, Michel Leibu şi Moise Steisser aŭ fost complect devastate. Nimic n'a fost cruţat. Parte s'a furat şi aruncat pe străzĭ. Intervenţia comp. de soldaţi a fost fără niciĭ un rezultat. Locot. Stănescu a fost lovit în cap cu o sticlă. Răsculaţiiĭ aŭ scos afară pe Şmil şi Alter Juster, carĭ fură groaznic maltrataţi. Plinĭ de sânge şi pe targă fură duşĭ la primărie. In acest moment groaza în populaţie era de nedescris; lumea se ascundea în beciurĭ şi pivniţe; era ceva îngrozitor. Se auzeaŭ ţipete îngrozitoare.

La orele 2, d. a., sosi un tren special care aduse din Podoleni pe d. Ion Adam, judecător de instrucţie, împreună cu o companie de soldaţi. D-sa, împreună cu d-niĭ Kamner, dirigintele oficiuluĭ, şi Gheorghiu, jude de ocol, în fruntea soldaţilor cu baionetele la arme, veniră în fruntea răsculaţilor şi după multe parlamentărĭ reuşi să-ĭ potolească.

Sătenii din Costişa s'aŭ înapoiat, având cu ceĭ marĭ cantităţi de mărfuri. Ceĭ din Buhuşĭ s'aŭ împrăştiat. Imediat apoĭ s'aŭ trimis maĭ multe patrule la toate barierile Buhuşilor.

Numeroase familiĭ părăsesc acum oraşelul, fiind temeriĭ că la noapte se vor face excese. Groaza e mare. Sunt orele 7, când plec spre Piatra. Vagoanele sunt pline de femeĭ, copiĭ şi bărbaţi.

De asemenea din Podoleni, Sloboziа şi Roznov aŭ fugit toţĭ evreiĭ. Armata trimisă e insuficientă, răsculaţiĭ din aceste comune fiind în numĕr considerabil. Nu se poate prevedea ce va aduce ziua de mâine.

Devastările din Vasluiu

Vasluiu, 6.—Azĭ de dimineaţă a venit în oraş un numĕr de peste 300 locuitorĭ din Lipovăţu, Muntenĭ, Zăpodenĭ; amestecaţi cu parte din locuitorĭ din oraş, eĭ aŭ staţionat pe piaţa palatuluĭ administrativ până la ora 1 d. a. parlamentând cu dinşiĭ d-niĭ procuror, substitut, Răsmeriţă, directorul prefectureĭ, E. Miclescu, locţiitor de prefect, sfătuindu-i să se ducă pe la casele lor, căcĭ guvernul a luat măsurĭ spre a îndrepta toate relele de care să plâng. Ei însă aŭ început să strige că vor pământ şi că s'aŭ săturat a plăti 100 leĭ falcea şi că dacă până acum nu li s'a făcut dreptate, apoĭ aŭ să-şĭ facă singurĭ.

După aceea aŭ pornit pe str. Hagiu devastând tot ce le eşea în cale, spărgând giamurile de la toate magazinele, aŭ eşit în strada Naţională şi a Huşilor spărgând giamurile şi sfărâmând lucrurile din vitrine; venind apoĭ în spre Palat asemenea aŭ sfărâmat giamurile; apoĭ aŭ devastat stradele Crucea şi Ştefan-cel-Mare.

Intrând în cazinul Rahmiel Goldenberg, aŭ spart oglinzi marĭ de câte 2 m., lămpi suspendate, cadre, mese de marmură, serviciurĭ, tot ce le eşea în cale.

Eşind apoĭ în stradă, s'aŭ întâlnit cu armata şi atunci s'aŭ potolit.

In spre seară ţăraniĭ aŭ început a se face nevăzuţi.

Panica este foarte mare în oraş. Autorităţile aŭ cerut armata din Bârlad care se aşteaptă să sosească la orele 9 seara, căci cu trupele locale nu se poate face nimic, fiind compuse din ţăraniĭ de prin satele megiese cu oraşul.

Ancheta „Universului" în comunele răsculate

Dorohoiu, 6. — Agitaţiunile ţărăneşti din judeţul nostru par a lua o întorsătură gravă.

In afară de comunele unde s'aŭ semnalat primele agitaţiunĭ, cum sunt Ibăneştĭ, Darabanĭ, Cristineştĭ, Hudeştiĭ-marĭ şi altele, pe ziua de azĭ avem de înregistrat nouĭ mişcărĭ agrare, de natură maĭ gravă în următoarele localităţi: Zvoriştea, Broscăuţi, Herţa şi altele.

Faţă de svonurile alarmante ce aŭ prins a circula erĭ în oraş cu privire la agravarea mişcărilor ţărăneştĭ, m'am decis a face pentru ziarul nostru o anchetă personală în comunele unde se agită sătenii.

Erĭ după amiazĭ sosind în comuna Hudeştiĭ-marĭ am aflat că aproape zilnic se adună miĭ de ţăraniĭ din satele Lupenĭ, Hudeştĭ şi Concestĭ şi discută care va fi situaţia după trecerea celor 10 zile, timp în care d. secretar general Sfetescu le-a promis că se va rezolvi cererea lor adresată primuluĭ ministru de a li se da pământ.

In această comună nu s'au petrecut dezordinĭ cu caracter antisemit.

De asemenea şi administraţia moşieĭ, casier, comptabil, vechil — toţĭ evreĭ — sunt în comună, lipsind numaĭ d. I. Franc, proprietarul moşieĭ.

Maĭ mulţĭ sătenĭ m'aŭ rugat să desmint ştirea lansată de un ziar din Capitală că eĭ ar fi ameninţat cu încendierea fabriceĭ de spirt a d-luĭ I. Franc în cas când nu li se satifac cererile.

Din Hudeştiĭ-Marĭ am pornit cu trăsura spre Darabanĭ, unde am aflat că alaltă-erĭ, Duminică, un numĕr de vre-o 800 ţăraniĭ din Hudeştĭ, Concestĭ şi cele-l'alte sate din vecinătate, aŭ pătruns în târg, însă nu s'aŭ dedat la excese.

Temându-se ca aceste lucrurĭ să nu se repete, o bună parte din populaţiunea evreească a plecat erĭ din târgul Darabanĭ, venind la Dorohoiu. Agitaţiunile în Darabanĭ continuă şi ţăraniĭ persistă în cererea lor de a li se împărţi moşia, partea d-neĭ Golescu, ţinută în arendă de d. Marcu Fischer.

In momentul când am părăsit Hudeştiĭ Marĭ, la orele 5 seara veniaŭ acolo două escadroane din reg. 4 roşiorĭ din Bârlad.

Roşiorii împreună cu geandarmiĭ ruralĭ din compania Ilfov aflatorĭ de 3 zile acolo vor menţine ordinea şi preveni eventualele turburărĭ.

Aceeaşĭ forţă armată a sosit şi la Darabanĭ pentru a preîntâmpina orĭce eventualitate.

La Zvoriştea lucrurile staŭ astfel: Ţăraniĭ, strânşĭ în numĕr considerabil, aŭ înconjurat fabrica de spirt Zvoriştea arendată d-luĭ Fr. Fischer, oprind'o de a funcţiona. Nemulţumiţĭ numaĭ cu atât s'aŭ dedat la violenţe faţă de personalul evreesc din administraţia fabriceĭ.

Spiritele fiind încă agitate, s'aŭ luat măsurĭ de a se trimite armata.

Prin comunele din vecinătatea târguluĭ Herţa se semnalează de asemenea mişcărĭ ţărăneştĭ. La Pilipăuţĭ ţăraniĭ agitaţĭ s'aŭ liniştit numaĭ după ce aŭ fost încredinţaţĭ că li se dă moşia, actualmente ţinută în arendă de d. Wurmbrand, chiar cu începerea anuluĭ viitor. Existând temerĭ ca la un moment dat să nu pătrundă în Herţa ţăraniĭ răsculaţĭ, s'aŭ luat măsurĭ pentru a se împiedica excesele. Populaţia din Herţa continuă a fi neliniştită.

In comuna Broscăuţi aŭ isbucnit de asemenĭ agitaţiunĭ.

Erĭ d. Israel Spodheim, arendaşul moşieĭ Broscăuţi, a declarat sătenilor că le predă moşia în preţul şi condiţiunile în care şi d-sa o are de la proprietar. Totuşi sătenii nu sunt mulţumiţi.

* * *

Astă-zi în oraş a fost o desfăşurare de forţe ne maĭ văzută.

Afară de întreg regimentul 4 roşiorĭ din Bârlad sosit erĭ aci sub comanda d-luĭ colonel Basarabescu, aŭ maĭ sosit astă-zi şi două batalioane din reg. 10 Putna şi după amiazĭ maĭ soseşte şi un al treilea batalion.

Roşiorii după cum am arătat maĭ sus aŭ fost trimişĭ în judeţ pentru menţinerea ordineĭ, iar în oraş aŭ rămas numaĭ câte-va sute de călăreţi împreună cu dorobanţiĭ din Focşani.

S'a maĭ cerut şi parte din reg. infanterie din Vasluiu.

Barierile sunt păzite de soldaţi spre a împiedica intrarea în oraş a ţăranilor în numĕr mare. Azĭ înainte de amiazĭ călăreţiĭ aŭ şarjat chiar un numĕr considerabil de sătenĭ ce încercau să pătrundă prin bariera mahalaleĭ Ghiceloaea.

Toate străzile sunt patrulate de soldaţi.

Astă-zi la orele 11 dimineaţa un numĕr însemnat de delegaţi trimişĭ de ţăraniĭ tuturor comunelor răsculate aŭ fost la d. prefect V. V. Miclescu unde timp de maĭ bine de o oră aŭ parlamentat cu d-sa şi d. inspector general administrativ Varlam. Eĭ aŭ cerut pentru ţăraniĭ pământ.

Sunt informat că astă-zi va sosi aci d. general Pavlo spre a priveghea desfăşurarea forţeĭ armate.

Erĭ cu trenul de 7 seara aŭ sosit aci venind din Botoşani un numĕr considerabil de familiĭ evreeştĭ, care înfricoşate de excesele petrecute acolo, aŭ lăsat pradă devastăreĭ avuturile şi casele, fie-care fiind mulţumit că a scăpat cu viaţă.

De asemenea s'aŭ refugiat aci, sosind erĭ seară cu trenul de 10 ore, mulţĭ evreĭ din localităţile judeţuluĭ Iaşi unde s'aŭ petrecut turburărĭ sângeroase.

Eĭ istorisesc scene înfiorătoare petrecute cu ocazia ciocnirilor.

De asemenea şi din Darabanĭ aŭ venit erĭ seară mulţĭ evreĭ spre a căuta aci un refugiŭ.

După cum se ştie, d. procuror S. Liciu împreună cu d. jude instructor M. Manoliu şi grefierul Vidraşcu anchetează în persoană la faţa loculuĭ tulburările din jud. nostru, d-lor fiind asistaţi de inspectoriĭ comunalĭ respectivĭ.

Pentru diseară sunt aşteptate aci încă două regimente de soldaţi carĭ vor fi încuartieraţi aproape la toate casele spre a întări paza şi a preveni orĭ-ce dezordini.

Regimentul nostru, împreună cu rezerva şi schimbaşiĭ, a fost trimis în întregime spre a menţine liniştea în localităţile răsculate din judeţele învecinate.

Intinderea revoltelor.—La Ţigănaşĭ.-Devastarea.—La Popricani şi Rediu-Mitropoliei.—Alte sate revoltate.—Situaţie gravă. — Sosirea de noŭ trupe.—Măsurĭ severe.— Panica evreilor.— Ancheta «Universului» la Bivolarĭ

Iaşi, 6. — Revoltele par a se întinde din ce în ce maĭ mult în judeţul nostru, ca şi în judeţele vecine.

De şi în oraş pentru moment domneşte liniştе, totuşi în judeţ situaţia e destul de gravă.

După devastarea din P.-Hoaeĭ, a urmat cea din Bivolarĭ, iar alaltă-erĭ a venit rîndul târguşoruluĭ Ţigănaşĭ.

La Ţigănaşĭ

Aci, după cum am telegrafiat erĭ, ţăraniĭ aŭ pătruns în numĕr destul de mare şi aŭ început a devasta în dreapta şi în stînga.

Aproape n'a rămas casă evrească şi chiar din cele locuite de românĭ, să nu fi fost devastate.

Ţiganaşiĭ prezintă aspectul unor ruine.

Câţĭ-va evreĭ aŭ fost grav răniţĭ cu lovituri de pietre şi ciomege.

Ţăraniĭ ducându-se la primărie, aŭ distrus toate registrele şi punând mâna pe telefon vroiaŭ să convorbească cu Iaşiĭ.

La Popricani

La Popricani ca şi la Rediu-Mitropoliei, arendate d-luĭ Stroici, ţăraniĭ s'aŭ răsculat şi ameninţă să dea foc curţeĭ.

Se ştie că d. Stroici se află plecat la Paris.

Alte sate revoltate

La Costulenĭ situaţia e destul de gravă. Se spune că aci s'aŭ adunat ţăraniĭ de prin toate cătunele din apropiere şi ameninţă cu plecarea spre târguşoare.

La Bosia ţăraniĭ aŭ devastat curtea arendaşuluĭ şi nu era mult să'ĭ dea foc.

Intâlnind un evreu pe drum eĭ l'aŭ maltratat atât de grav în cât l'aŭ lăsat aproape mort.

La Voineşti, Cârnicenĭ, Mânzăteşti situaţia e aceiaşi, adică foarte ameninţată.

Ţăraniĭ se înarmează cu ciomege şi ameninţă cu devastarea.

La Strunga, din apropiere de Tg. Frumos, proprietatea d-luĭ dr. Manolescu, fost director general al serviciuluĭ sanitar, ţăraniĭ de asemenea s'aŭ revoltat.

Noŭ trupe

După cum v'am telegrafiat, erĭ aŭ sosit aci reg. 6 roşiorĭ din Tecuciu, reg. 10 infanterie din Focşani, reg. 25 infanterie din Vasluiu şi un mare număr de jandarmi din Bucureşti şi Ploeşti.

Astă-zi vor sosi noŭ trupe din Muntenia, care parte vor rămâne în judeţul nostru, iar parte vor fi duse în judeţele vecine, unde se ştie că ţăraniĭ sunt în plină revoltă.

Panica

Panica populaţieĭ israelite din întreaga Moldovă e indescriptibilă.

Aci în Iaşi sosesc zilnic, cu toate trenurile, sute de familiĭ evreeştĭ din târguşoarele şi oraşele învecinate.

Otelurile şi casele particulare sunt pline cu acestĭ nenorociţĭ, toţĭ fugiţĭ de teama sângeroaseĭ revolte, care, din ce în ce devine maĭ fioroasă.

In oraş, şi maĭ cu seamă prin cartierele locuite de evreĭ, disperarea şi frica aŭ ajuns la apogeŭ.

Indată ce se înserează, aceste cartiere par moarte. Toate magaziile închise, obloanele trase, ferestrele bătute cu scânduri, iar casele fără niciĭ un pic de lumină. Evreiĭ staŭ ascunşĭ, nimeni nu se arată pe strade, de cât doar patrulele de agenţi poliţieneştĭ, carĭ — trebue s'o recunoaştem — îşĭ fac pe deplin datoria.

Ancheta «Universului» la Bivolarĭ

După Podul-Iloaeĭ şi Ţigănaşi, despre carĭ am vorbit erĭ, am fost şi la Bivolarĭ, pentru ca în persoană, să fac o anchetă pentru „Universul".

Cele ce am văzut aci sunt indescriptibile. Priveliştea târguluĭ e maĭ mult de cât îngrozitoare.

Niciĭ o casă, niciĭ o magazie, şi niciĭ o instituţie n'aŭ rămas nedevastate, şi nejefuite.

Actele oficiale, contractele de arendă, registrele primărieĭ, toate distruse.

La arendaşul Mansalle, aŭ distrus până şi pereţiĭ caselor.

Lada de fer a fost spartă, bonurile incendiate şi numerariul jefuit.

Printre ceĭ arestaţi sunt mulţĭ instigatorĭ aĭ ţăranilor.

Târguşorul Lucaşeĭ e foarte mult ameninţat de vre-o 800 sătenĭ, carĭ întrunindu-se, ameninţă, să-l atace. Populaţia evree, în special femeile şi copiĭ, părăsind întregul lor avut, aŭ fugit.

Instigaţiuni primejdioase

Nu maĭ e azĭ un secret pentru autorităţĭ—după cele constatate—că dureroasele neorînduelĭ aŭ fost puse la cale de instigatorĭ aĭ ţăranilor, bine organizaţĭ, carĭ aŭ lucrat mult timp, spre a aduce lucrurile în faza acută de azĭ.

Chestia e foarte gravă şi va fi cercetată maĭ de aproape de autorităţĭ.

(Prin fir telegrafic de la coresp. nostru particular)

Apelul evreilor către ministrul de externe român

Cernăuţi, 6. — O telegramă din Seret anunţă, că evreiĭ aŭ telegrafiat ministruluĭ preşedinte şi ministru de externe român, cerând scutul supuşilor austriacĭ.

Peste 200 de familiĭ evreeştĭ din Dorohoiu şi Michăleni s'aŭ refugiat acolo. Localitatea Michăleni e în flăcărĭ. Sunt mulţĭ răniţĭ.

Refugiaţiĭ evreĭ

Cernăuţi, 6.—La graniţa austriacă nu se face niciĭ o dificultate la trecerea fugarilor din România. La Ităcani campează peste 1.000 de evreĭ. Mulţĭ dintre eĭ se află sub cerul liber.

Oraşele Cernăuţi şi Seret sunt pline de refugiaţĭ evreĭ.

Deputaţiĭ din Bucovina aŭ telegrafiat ministruluĭ Aehrenthal:

„Vă rugăm a dispune cele necesare pentru protecţia evreilor supuşi austriacĭ, carĭ se află în România".

Refugiaţiĭ anunţă reînoirea excceselor la Burdujeni şi Botoşani.

N. R. — Aceste două telegrame din Cernăuţi ne-aŭ sosit erĭ dimineaţă, după tipărirea ziarului.

(Prin telefon de la coresp. nostru particular)

Iaşi, 7 Martie

Oraşul Iaşi se află în cea maĭ mare agitaţie. Ultimele evenimente petrecute la Vasluiu, Burdujeni şi Buhuşi, aŭ mărit şi maĭ mult panica populaţieĭ israelite de aci.

Afară de aceasta, veştile cele maĭ alarmante, carĭ se răspândesc la fie ce moment, de şi imposibile şi lipsite de orĭ ce adevĕr, totuşi sunt crezute de masele populaţieĭ israelite, astfel că mâresc şi maĭ mult panica, producând o şi maĭ mare zăpăceală.

In momentul acesta sunt 4000 de evreĭ fugiţĭ din Podul-Iloaeĭ, Burdujeni, Bivolarĭ, Vasluiu, Podoleni şi cele-l'alte oraşe devastate. Rezerviştiĭ sosesc mereu cu sutele. Eĭ sunt îmbrăcaţĭ milităreşte. Nu s'a văzut în Iaşi o maĭ mare concentrare de forţe militare, ceea ce dă Iaşuluĭ o înfăţişare cu totul deosebită.

Trupele din Moldova sunt în mare parte trimese în Muntenia şi Oltenia, iar cele d'acolo se aduc aci, de unde se răspândesc în toate judeţele şi satele ameninţate.

Toate barierile oraşuluĭ sunt păzite de trupe. Există încă teama că ţăraniĭ de prin comunele învecinate, în special din Copoŭ, — aceia din dreptul Păcurarilor — precum şi ţărani